

רוח ההצלה
הרב מואיז נבון

במדבר פרק כז

(טו) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל יְקִיָּוָה לֵאמֹר: (טז) וַיִּקְדֹּף יְקִיָּוָה אֱלֹהֵי הָרוּחֹת לְכָל בָּשָׂר אִישׁ עַל הָעֵדָה: (יז) אֲשֶׁר יֵצֵא לְפָנֵיהֶם וְאֲשֶׁר יָבֵא לְפָנֵיהֶם וְאֲשֶׁר יוֹצִיאֵם וְאֲשֶׁר יְבִיאֵם וְלֹא תִהְיֶה עֵדוּת יְקִיָּוָה כִּצְאוֹ אֲשֶׁר אֵין לָהֶם רָעָה: (יח) וַיֹּאמֶר יְקִיָּוָה אֶל מֹשֶׁה קַח לְךָ אֶת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נּוֹן אִישׁ אֲשֶׁר רֹיַח בּוֹ וְסִמְכָתָ אֶת יָדְךָ עָלָיו: (יט) וְהֶעַמְדַתְּ אֹתוֹ לְפָנַי אֶלְעֶזֶר הַכֹּהֵן וְלִפְנֵי כָל הָעֵדָה וְצִוִּיתָה אֹתוֹ לְעִינֵיהֶם: (כ) וְנָתַתָּה מֵהוֹדֵךְ עָלָיו לְמַעַן יִשְׁמְעוּ כָל עַדְתְּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (כא) וְלִפְנֵי אֶלְעֶזֶר הַכֹּהֵן יַעֲמִיד וְשָׂאֵל לּוֹ בְּמִשְׁפַּט הָאוּרִים לְפָנַי יְקִיָּוָה עַל פִּי יֵצֵאוּ וְעַל פִּי יָבֵאוּ הוּא וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֹתוֹ וְכָל הָעֵדָה: (כב) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְקִיָּוָה אֹתוֹ וַיִּקַּח אֶת יְהוֹשֻׁעַ וַיַּעֲמֵדְהוּ לְפָנַי אֶלְעֶזֶר הַכֹּהֵן וְלִפְנֵי כָל הָעֵדָה: (כג) וַיִּסְמַךְ אֶת יָדָיו עָלָיו וַיִּצְוֶהוּ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְקִיָּוָה בְּיַד מֹשֶׁה: פ

~ שלושה אנשים ~

בראשית פרק א

(ב) וְהָאֲרֶזְךָ הָיְתָה תְּהוֹ וְנִבְהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם:

(1) בראשית פרק מא

(לח) וַיֹּאמֶר פְּרָעָה אֶל עַבְדָּיו הִנְמַצָּא כְּזֶה אִישׁ אֲשֶׁר רֹיַח אֱלֹהִים בּוֹ:

(2) במדבר פרק כד

(ב) וַיִּשָּׂא בָלַעַם אֶת עֵינָיו וַיִּרְא אֶת יִשְׂרָאֵל שֹׁכֵן לְשִׁבְטָיו וְתָהִי עָלָיו רֹיַח אֱלֹהִים:

(3) שמות פרק לא

(ג) וַאֲמַלֵּא אֹתוֹ רֹיַח אֱלֹהִים בְּחִכְמָה וּבִתְבוּנָה וּבְדַעַת וּבְכָל מְלֶאכֶה:

~ שלוש תנועות בהתקנת יהושע ~

(1) (יח) ... וְסִמְכָתָ אֶת יָדְךָ עָלָיו:

(2) (יט) וְהֶעַמְדַתְּ אֹתוֹ לְפָנַי אֶלְעֶזֶר הַכֹּהֵן וְלִפְנֵי כָל הָעֵדָה ...

(3) (כ) וְנָתַתָּה מֵהוֹדֵךְ עָלָיו ...

~ שלוש תנועות באדם ~

(1) אינטלקטואלי (Intellectual)

(2) האתי (Ethical)

(3) האסתטי (Aesthetic)

R. Soloveitchik, Worship of the Heart, p.57

... God, for Judaism, is not only the source and root of truth and light, of fact and value, constituting the foundations of our theoretical and ethico-practical world, but ... He is the origin of beauty, of the delightful and the pleasant.

רד"ק בראשית פרשת בראשית פרק א פסוק ב

ורוח אלהים - פירוש רוח הרצון והחפץ

בראשית רבה (וילנא) פרשת בראשית פרשה ב

"ורוח אלהים מרחפת" זה רוחו של מלך המשיח

מלבי"ם במדבר פרק כז פסוק יח

ויאמר וגו' קח לך את יהושע בן נון, שהוא נפרד במעלתו מן צאן קדשים אלה כי הוא "איש אשר רוח בו", שהרוח כולל רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה וכל המעלות הנכבדות, וחופץ מזה "וסמכת את ידך עליו", ובזה תשפיע עליו שפע רוח יתירה יותר על מה שהוא איש הרוח מכבר. והנה השפע לא תחול רק על מי שהוא מוכן אליה מכבר כמ"ש חז"ל אין הקדוש ברוך הוא נותן חכמה אלא למי שיש בו חכמה שנאמר יהב חכמתא לחכימין ועז"א שהוא כבר יש בו רוח, ורוח זה המוכן לכך יתוסף בו קדושה ונבואה ע"י סמיכות ידך והשפעתך:

(1) וְסִמַּכְתָּ אֶת יָדְךָ עָלָיו

רש"י במדבר פרק כז פסוק כג

(כג) ויסמך את ידיו - בעין יפה יותר ויותר ממה שנצטווה. שהקב"ה אמר לו וסמכת את ידך, והוא עשה בשתי ידיו, ועשאו ככלי מלא וגדוש ומלאו **חכמתו** בעין יפה :

(2) וְהִעֲמַדְתָּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֱלֹעֶזֶר הַכֹּהֵן וְלִפְנֵי כָל הָעֵדָה = וְלִפְנֵי אֱלֹעֶזֶר הַכֹּהֵן יַעֲמֵד וְשָׁאַל לֹו בְּמִשְׁפָּט

רמב"ן במדבר פרשת פינחס פרק כז פסוק יט

... "וצויתיה אותו לעיניהם" שיצונו במצות הנגיד והשופט, כי בעבור היותו לראש יפקידם בידו ויזהירו להשתדל מאד בענינם ולהיות נלחם מלחמות ה' ויהיה הוא המוציא והמביא אותם ולהזהר בדבר המשפט. וזה ראוי להיות לעיניהם, כדי שיבטחו בו וישמעו אליו, כי ידעו כי ילך בענינם בדרכי האמת כי כן צוה אותו רבו. וכן עשה משה, שנאמר שם (דברים לא ח) ויקרא משה ליהושע ויאמר אליו לעיני כל ישראל חזק ואמץ וגוי עד לא תירא ולא תחת: ובספרי "צו את יהושע", על דבר **תלמוד** ["משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע" - אבות א:א]...

(3) וְנִתְּתָה מֵהוֹדֵךְ עָלָיו = לְמַעַן יִשְׁמְעוּ כָּל עַדְתְּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

ספורנו במדבר פרק כז פסוק ב

(כ) ונתתה מהודך עליו. הוד מלכות תן לו איזה **שררה** בחיך שיתחילו לנהוג בו כבוד:

ר' יצחק שמואל רגיו (יש"ר), איטליה [1784-1855]

רוח מלכות וממשלה הצריכה להיות בלב הנגיד היא הנקראת כאן "הוד" [קריזמה], כענין (דברי הימים א' כ"ט) "ויתן עליו הוד" הנאמר בהמלכת שלמה. וכן יהושע קיבל הוד מלכות, כאשר סמך משה ידיו והעמידו לנגיד, ועל ידי ההוד שאתן עליו יכבדוהו כל ישראל, וזהו "למען ישמעו כל עדת בני ישראל".

~ ערכי מנהיגות ~

(1) יוסף

בראשית פרק מא (לח) ויאמר פרעה אל עבדיו הנמצא כזה איש אשר רוח אלהים בו :

(לט) ויאמר פרעה אל יוסף אחרי הודיע אלהים אותך את כל זאת אין נבון וחכם פמוך :

רשב"ם בראשית פרשת מקץ פרק מא פסוק לט

(לט) נבון - מבין עתידות ורואה הנוולד : חכם - קיבץ חכמה ממה שראה ושמע :

(3) בצלאל

שמות פרק לא (ג) וַאֲמַלֵּא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחֻכְמָה וּבְתוּבוֹנָה וּבְדַעַת וּבְכָל מְלָאכָה : (ד) **לחשב** מחשבת לעשות בזהב ובכסף ובנחשת : (ה) **ובחרשת אבן למלאות ובחרשת עץ לעשות בכל מלאכה :**

אבן עזרא שמות (הפירוש הארוך) לא:ג

והנה בצלאל היה מלא כל חכמה בחשבון, ומדות, וערכים, ומלאכת שמים וחכמת התולדות, וסוד הנשמה. והיה לו יתרון על כל אנשי דורו, שהיה יודע כל מלאכה ...

רש"י הירש שמות פרשת כי תשא פרק לא פסוק ג

... שעשיית המשכן לא היתה רק עשייה חיצונית של מעשה אמנות חיצוני, אלא מפעל הקמת בניין, שכל חלקיו היתה להם משמעות סימבולית. ...

(2) בלעם

במדבר פרק כב (כ) ויבא אלהים אל בלעם לילה ויאמר לו אם לקרא לך באוי האנשים קום לך אתם ואך את הדבר אשר אדבר אליך אתו תעשה : ...

(לו) ויאמר בלק אל בלעם הלא שלח שלחתי אליך לקרא לך למה לא הלכת אלי האמנם לא אוכל כבודך : (לח) ויאמר בלעם אל בלק הנה באתי אליך עתה היכל אוכל דבר מאומה הדבר אשר ישים אלהים בפי אתו אדבר : ...

במדבר פרק כג (ג) ויאמר בלעם לבלק התייצב על עלתך ואלכה אולי יקרה יקנך לקראתי ודבר

מה יראני והגדתי ... (ח) מה אקב לא קבה אל ומה אזעם לא זעם יקנך ... (יא) ויאמר בלק אל בלעם מה עשית לי לקב איבי לקחתיך והנה ברכתך בך : (יב) ויען ויאמר הלא את אשר ישים יקנך בפי אתו אשמר לדבר : ... (יט) לא איש אל ויכזב וכן אדם ויתנחם ההוא אומר ולא יעשה ודבר ולא יקימנה : (כ) הנה בך לקחתי וברך ולא אשיבנה : ... (כה) ויאמר בלק אל בלעם גם קב לא תקבנו גם בך לא תברכנו : (כו) ויען בלעם ויאמר אל בלק הלא דברתי אליך לאמר כל אשר ידבר יקנך אתו אעשה : ...

במדבר פרק כד

(א) וַיִּרְא בָלְעָם כִּי טוֹב בְּעֵינָי יִקְנֶה לְבָרְךְ אֶת יִשְׂרָאֵל וְלֹא הִלַּךְ כְּפָעַם בְּפָעַם לְקִרְאֵת נַחְשִׁים וַיִּשֶׁת אֶל הַמְדַבֵּר פָּנָיו: (ב) וַיִּשָּׂא בָלְעָם אֶת עֵינָיו וַיִּרְא אֶת יִשְׂרָאֵל שֹׁכֵן לְשִׁבְטָיו וְתַהֲי עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים:

רשב"ם במדבר פרשת בלק פרק כד פסוק א

[ולא הלך כפעם בפעם] לקראת נחשים - לנסות ממקום למקום אולי יוכל לקללם, אלא מעתה נתכוון לברכם בלב שלם. ומתוך כך כתי' ותהי עליו רוח אלהים כאן, שרוח שכונה שרתה עליו מאהבה ודרך חיבה:

במדבר פרק כד

... (י) וַיִּחַר אֶף בָּלַק אֶל בָּלְעָם וַיִּסְפֹּק אֶת כַּפָּיו וַיֹּאמֶר בָּלַק אֶל בָּלְעָם לְקַב אֵיבֵי קִרְאֵתֶיךָ וְהִנֵּה בִרְכַת בְּרַךְ זֶה שְׁלֹשׁ פְּעָמִים: (יא) וַעֲתָה בָּרַח לֶךְ אֶל מְקוֹמְךָ אֲמַרְתִּי כִּי בָד אֲכַבְדְּךָ וְהִנֵּה מִנְעַךְ יִקְנֶה מִכְבוֹד: (יב) וַיֹּאמֶר בָּלְעָם אֶל בָּלַק הֲלֹא גַם אֶל מְלֹאכֶיךָ אֲשֶׁר שְׁלַחְתָּ אֵלַי דִּבַּרְתִּי לֵאמֹר: (יג) אִם יִתֵּן לִי בָלַק מְלֵא בֵיתוֹ כֶּסֶף וְזָהָב לֹא אוֹכַל לְעַבֵּר אֶת פִּי יִקְנֶה לְעֲשׂוֹת טוֹבָה אוֹ רָעָה מִלְּבִי אֲשֶׁר יִדְבֵר יִקְנֶה אֶתוֹ אֲדַבֵּר: (יד) וַעֲתָה הִנְנִי הוֹלֵךְ לְעַמִּי לְכֹה אֵינְעֶנְךָ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָעָם הַזֶּה לְעַמְּךָ בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים: ...

~ משיח ~

ישעיהו יא:ב

וַנְחֵה עָלָיו רוּחַ יִקְנֶה (1) רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה (3) רוּחַ עֲצָה וּגְבוּרָה (2) רוּחַ דַּעַת וַיִּרְאֵת יִקְנֶה:

מלבי"ם ישעיהו יא:ב

(ב) ונחה עליו. השלמות יהיה בג' דברים, [א] השלמות התלויה מצד שיש לו נפש משכלת, שהם כח החכמה והבינה, החכמה היא המקובלת לו מרבותיו, והבינה היא הוצאת דבר מדבר ע"י היקשים, ועז"א ונחה עליו רוח חכמה ובינה. [ב] השלמות התלויה מצד שהוא אדם, וזה יהיה בעצה וגבורה, שהעצה כולל שלמות כח המדמה עד שישקיף במשכיות כל דבר השערה נכונה, כמ"ש המורה, והגבורה בא מפאת שלמות כח המתעורר, עז"א רוח עצה וגבורה. [ג] השלמות התלויה מצד שיש לו נפש קדושה אצולה ממרום שמעלתה גבוהה מנפש המשכלת, ושלמות הנפש הזאת תלוי במה שיהיה לו דעת ה', היינו לידע דעות אמתיות באמתת ה' השגחתו ודרכיו שזה מדרגת הנביאים שהשיגו אמתיות אלה בנבואה, ושיהיה לו רוח של יראת ה', כי הדעת בלא היראה אינה כלום, וכן יראה בלא דעת אינו יודע ממני הוא יירא. עפ"ז אומר כי שלש שלמיות אלה יהיה אצל המשיח בשלמות נשגב עד שלא יהיה טבעי רק יתיחס לרוח ה' נשגב מן הטבע: